

ПРЫЁМЫ ФАРМІРАВАННЯ АНТРАПАНІМІЧНАЙ КАМПЕТЭНЦЫІ МАЛОДШЫХ ШКОЛЬНІКАЎ

Вагулька М. А. (УА БДПУ імя М. Танка, Мінск)

Навуковы кіраўнік – А. С. Васілеўская, канд. філал. навук, дацэнт

Кодэкс аб адукацыі Рэспублікі Беларусь у якасці аднаго з асноўных патрабаванняў да арганізацыі адукацыйнага працэсу засведчыў палажэнне аб кампетэнтнасным падыходзе. Сёння ў навуковай і метадычнай літаратуры распрацоўваецца пытанне ключавых кампетэнцый, іх колькасці і якасці. На нашу думку, адной з важных кампетэнцый, якія павінны быць сфарміраваны ў малодшых школьнікаў, з'яўляецца антрапанімічная. Мы апісалі структуру гэтай кампетэнцыі, зыходзячы з рэкамендацый А.В.Хутарскога [1], акрэслілі веды, уменні і навыкі, якімі павінны валодаць вучні пачатковай школы.

Абавязковым кампанентам структуры любой кампетэнцыі з'яўляюцца *ўзоры вучэбных і кантрольна-ацэначных заданняў па вызначэнні ўзроўню кампетэнтнасці навучэнцаў* [4]. Аналіз падручнікаў па беларускай мове і чытанні для 2 класа [2], [3] паказвае, што заданняў, накіраваных на фарміраванне антрапанімічнай кампетэнцыі, вельмі мала. Разгледзім асноўныя ўменні і навыкі і прывядзём прыклады заданняў, якія дапамогуць іх сфарміраваць.

1) Малодшыя школьнікі павінны ўжываць розныя тыпы антрапанімаў у залежнасці ад сітуацыі зносін. Вучням 2 класа можна прапанаваць разыграць маленькія сітуацыі, якія патрабуюць выбару формы імені: *вучню неабходна звярнуцца да настаўніцы, папрасіць у аднакласніцы аловак, павіншаваць настаўніцу з Днём нараджэння і інш.*

2) Вучні пачатковай школы павінны правільна выкарыстоўваць розныя тыпы антрапанімаў у пісьмовым маўленні. Для выпрацоўкі гэтых уменняў можна прапанаваць наступныя віды заданняў:

- *Суаднесці імёны з левага слупка з імёнамі па-бацьку ў правым слупку:*

Дар'я	Васільвіч
Мікалай	Юр'еўна

○ *Утварыць імёны па бацьку ад прапанаваных імёнаў, змадэляваць сітуацыі, каб імёны па бацьку ўжываліся ў форме мужчынскага і жаночага роду:* Пётр, Юрый, Васільі.

3) Малодшыя школьнікі павінны ўмець утвараць кароткія формы асабовых імёнаў. Для выпрацоўкі гэтых уменняў можна выкарыстаць наступныя заданні:

- *Ад прапанаваных імёнаў утварыць кароткія формы:* напрыклад, Марыя – Маша.

○ *Ад прапанаваных імёнаў утварыць памяншальна-ласкавыя формы:* напрыклад, Ганна – Ганначка, Гануля.

- *Назваць поўную форму імені:* напрыклад, Галя – Галіна.

4) Вучні пачатковых класаў павінны адрозніваць уласныя імёны, аманімічныя з агульнымі. У падручніку па беларускай мове для 2 класа пры вывучэнні тэмы “Напісанне вялікай літары ў словах” прапануецца практыкаванне, дзе неабходна растлумачыць, з якой літары неабходна напісаць выдзеленыя словы [3]. На наш погляд, пры замацаванні гэтай тэмы можна выкарыстаць і іншыя заданні:

○ *Палічыць, колькі ў тэксце імён. Адкаж запісаць лічбай:* Валя і Міхась жывуць у Мінску. Летам дзеці паедуць у вёску Пятровічы. Там жывуць дзед Фёдар і бабуля Насця. Побач з вёскай расце лес і працякае рэчка Волма.

○ *Выправіць памылкі, калі яны ёсць:* сын Іван, хлопчык, Міхась мікалаевіч Пятроў, Кот мурзік

○ *З прапанаваных слоў адзначыць тыя, што з'яўляюцца імёнамі людзей:* Кацярына, галіна, Васілёк, Ліля, Гомель, Барсік, Галіна.

5) *Малодшыя школьнікі павінны ўмець прагназаваць спецыфіку вобраза літаратурнага персанажа на аснове інфармацыі, закладзенай ў асабовым імені.* Так, пры вывучэнні апавядання “Чаму Волечка не сарвала кветку”, змешчанага ў падручніку па літаратурным чытанні для 2 класа [2], можна прапанаваць вучням наступныя пытанні: *Хто будзе галоўным героем твора – дзяўчынка або хлопчык? Як вы пра гэта здагадаліся? Ці можам мы з вамі меркаваць, якога ўзросту Волечка? Што нам на гэта паказвае? Як вы лічыце, як будзе наводзіць сябе Волечка ў апавяданні?*

Такім чынам, антрапанімічная кампетэнцыя мае вялікае значэнне для развіцця камунікатыўных навыкаў малодшых школьнікаў, таму ў пачатковай неабходна мэтанакіраваная праца па яе фарміраванні.

Літаратура

1. Васілеўская, А. С. Да праблемы фарміравання антрапанімічнай кампетэнцыі малодшых школьнікаў / А. С. Васілеўская, М. А. Вагулька // *Рэгіянальная ономастыка: праблемы і перспектывы ісследования: сб. научн. ст. – Витебск : ВГУ им. П. М. Машерова, 2016. – С. 343–345.*
2. Вольскі, А. В. Літаратурнае чытанне : падруч. для 2-га кл. устаноў агул. сярэд. адукацыі з рус. мовай навучання / А. В. Вольскі, І. А. Гімпель. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2012. – 128 с.
3. Свірыдзенка, В. І. Беларуская мова : вучэб. дапам. для 2-га кл. агульнаадукац. устаноў з рус. мовай навучання: у 2 ч. / В. І. Свірыдзенка. – Мінск : Нац. ін-т адукацыі, 2010. – Ч. 1–2.
4. Хуторской, А. В. Технология проектирования ключевых и предметных компетенций // *Интернет-журнал “Эйдос”. – 2005. – 12 декабря [Электронный ресурс]. Режим доступа : <http://www.eidos.ru/journal/2005/1212.htm>. – Дата доступа : 21.12.2015.*